

**การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการ
สภานักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา**
**A DEVELOPMENT OF THE CURRICULUM TO ENHANCE THE DEMOCRATIC BEHAVIORS
FOR STUDENT COUNCIL COMMITTEE OF THE PRIMARY SCHOOLS**

ปริญญา ประจง^{1*} คิริ เจริญวัย² โปศาล หวังพานิช² และจำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์³

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

²รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

* Corresponding Author E-mail : akeprin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาและเพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มทดลองได้แก่ คณะกรรมการสภานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 จำนวน 32 คน และคณะกรรมการสภานักเรียนโรงเรียนเสนาณรงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 จำนวน 32 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อและ 3) แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดย คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน การทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ t-test (Dependent Samples) การทดสอบระหว่างกลุ่มโดยใช้ t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1) แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล โดยมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 แผนตามเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2. กรรมการสภานักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. กรรมการสภานักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร , พฤติกรรมประชาธิปไตย , กรรมการสภานักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to create the curriculum to enhance the democratic behaviors for student council committee of the primary schools and examine the effectiveness of that curriculum. The experimental group was a group of 32 student council committee at Ban-Nong-Puang school under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6. The research instruments were 1) a four multiple-choice test on knowledge related to democratic behaviors (32 items), 2) a five-point rating scale observation form on democratic behaviors (25 items), 3) a five-point rating scale questionnaire on the student's satisfaction towards the activities that enhance the democratic behaviors (15 items). Statistical methods used to analyze the data were mean, standard deviation, coefficient of variation, dependent t-test and independent t-test. **The results were as follows:**

1. The developed curriculum to enhance the democratic behaviors for student council committee of the primary schools had six components, namely 1) the basic concepts of the curriculum, 2) the purpose of the curriculum, 3) the contents of the curriculum, 4) learning activities, 5) learning media, and 6) measurement and evaluation. Based on the contents of the curriculum, there are 5 plans for learning activities.

2. The posttest scores of student council committee were higher than their pretest scores with statistical significance at the 0.01 level.

3. The satisfaction of student council committee towards learning activities based on the curriculum to enhance the democratic behaviors for the students of primary schools was in highest level.

Keywords: Development of Curriculum, Child Development Center, Student Council Committee

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบบประชาธิปไตยมีแนวคิดหลักสำคัญคือ หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผลและหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย ประชาชนคนไทยจึงต้องเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพให้ถ่องแท้ โดยยึดหลักในการอยู่ร่วมกัน รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเคารพในกติกาที่ร่วมกันสร้าง มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) แต่การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศยังไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจอย่างชัดเจนในสถานการณ์ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองของประเทศ ซึ่งสาเหตุที่นั้นเกิดจากการที่ประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริงในแก่นแท้ของประชาธิปไตย หรือไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เป็นเพราะว่าไม่ได้เรียนรู้และเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยมาตั้งแต่เด็กๆ โรงเรียนส่วนมากขาดหลักสูตรในการเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยให้นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตย เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เข้าใจประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยเป็นไปอย่างล่าช้า ด้วยเหตุดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนัก สร้างความสมานฉันท์และมุ่งที่จะพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของ

กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ มีทักษะและประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ และดำรงชีวิตที่ดีงามในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับต่ำ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียน มิฉะนั้นแล้วนักเรียนก็ไม่อาจจะทราบ พฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้นการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของนักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องปลูกฝัง อบรมสั่งสอน นักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจมีความสามารถ มีทักษะและประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ และดำรงชีวิตที่ดีงาม ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม โดยตระหนักว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เป็นการเสริมสร้าง และพัฒนาคุณลักษณะพฤติกรรมให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

จากความสำคัญและปัญหาในด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหาร สถานศึกษาและรับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตยนักเรียน จึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมของ กรรมการสถานศึกษาซึ่งถือว่าการสมานักเรียนเป็นต้นแบบประชาธิปไตยในโรงเรียน เมื่อกรรมการสถานศึกษา เกิดพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นแล้วจึงพัฒนาต่อไปยังนักเรียนต่อไป โดยกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย มุ่งเน้นด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม อันเป็นหลักการเพื่อให้ให้นักเรียนนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างมีคุณค่าสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับ กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำราและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย 2) สัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้าง พฤติกรรมประชาธิปไตย 3) สังเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและผลการสัมภาษณ์เพื่อนำมาจัดเรียงเรียงเป็น สารของกิจกรรมหรือประสบการณ์ของหลักสูตรสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่สังเคราะห์ได้จากการศึกษาและสัมภาษณ์มาเป็นการจัดทำ รายละเอียดของกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยมี เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาธิปไตย การใช้วิธีการทางปัญญาในการแก้ปัญหา การร่วมมือ

ร่วมใจกัน การเคารพซึ่งกันและกัน 2) จัดทำร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาตามองค์ประกอบที่กำหนดและจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาแต่ละเรื่องเป็นเวลา 30 ชั่วโมง โดยในแต่ละชั่วโมงจะมีการทดสอบก่อนเรียน หลังจากนั้นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ตามเนื้อหาที่กำหนดโดยทำกิจกรรมร่วมกัน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วนักเรียนต้องสรุปความรู้ร่วมกันและทำการทดสอบหลังเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้ 1) นำร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ 2) จัดสนทนากลุ่มโดยเชิญทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 3 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม 3) แก้ไขปรับปรุงร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเรียบเรียงเป็นหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา 4) นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับสถานักเรียนโรงเรียนบ้านสระสีห์เหลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 35 คน เพื่อหาความเหมาะสมของหลักสูตรอีกครั้งและเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยให้ครูโรงเรียนบ้านสระสีห์เหลี่ยม 1 คน เป็นผู้ดำเนินการหลังเวลาเรียนปกติวันละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 30 ชั่วโมง แล้วทำการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ฉบับ นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การหาประสิทธิผลของหลักสูตรเพื่อสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการดังนี้ 1) ประชุมครูผู้จัดกิจกรรมเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา 2) นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง คือ กรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตชนบทและกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนเสนาณรงค์ อำเภอกระสัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตร เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 5 ชั่วโมง รวม 30 ชั่วโมง 3) โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์โรงเรียนทั้ง 2 แห่ง จัดครูมาทำหน้าที่ดำเนินการหลังเวลาเรียนปกติโรงเรียนละ 1 คน ให้สอบความรู้ของผู้เรียนก่อนทดลองใช้หลักสูตรและหลังการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย 4) ให้สังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มทดลองใช้หลักสูตร ได้แก่ กรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 32 คนและโรงเรียนเสนาณรงค์ อำเภอกระสัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำนวน 32 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชนิด คือ 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับ

ประชาธิปไตย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ 3) แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ t-test (Dependent Samples) การทดสอบระหว่างกลุ่มโดยใช้ t-test (Independent Samples) และค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันของตัวแปรตามและตัวแปรต้น

สรุปผลการวิจัย

1. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1) แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล โดยมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 แผนตามเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. กรรมการสถานักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$
3. กรรมการสถานักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่า หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1) แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล โดยหลักสูตรนี้มีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ 4 เรื่องหลัก ประกอบด้วย 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาธิปไตย 2) การใช้วิธีการทางปัญญาในการแก้ปัญหา 3) การร่วมมือร่วมใจกัน 4) การเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างองค์ประกอบหลักสูตรของ Beauchamp (1981) และรุจิรี ภูสาระ (2551) ที่กำหนดการพัฒนาหลักสูตรจะให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนต้องมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักสูตรที่สร้างขึ้น
2. จากการทดลองใช้หลักสูตรกับกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบทและกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนเสนาณรงค์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมือง พบว่า กรรมการสถานักเรียนทั้งสองแห่งที่เรียนด้วยหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นเพราะว่าในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tyler

(1949) Taba (1962) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 4 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาธิปไตย มีเนื้อหาย่อย 5 ประการ คือ 1.1) ความหมายและหลักปรัชญาของประชาธิปไตย 1.2) พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย 1.3) ความสำคัญของประชาธิปไตยต่อชีวิตและหน้าที่ 1.4) การปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย 1.5) น้ำใจประชาธิปไตย 2) การใช้วิธีการทางปัญญาในการแก้ปัญหา มีเนื้อหาย่อย 4 ประการ คือ 2.1) การพิจารณาปัญหา 2.2) การหาสาเหตุของปัญหา 2.3) การตั้งสมมติฐานแก้ปัญหา 2.4) การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา 3) การร่วมมือร่วมใจกัน มีเนื้อหาย่อย 4 ประการ คือ 3.1) การมีส่วนร่วม 3.2) การมีน้ำใจ 3.3) ความรับผิดชอบ 3.4) ความสามัคคี 4) การเคารพซึ่งกันและกัน มีเนื้อหาย่อย 4 ประการ คือ 4.1) การเคารพกฎเกณฑ์ 4.2) การให้เกียรติผู้อื่น 4.3) การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 4.4) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยนำร่างหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ แล้วจัดสนทนากลุ่มโดยเชิญทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการหลักสูตรและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการกิจกรรมประชาธิปไตย เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบและเนื้อหาสาระของหลักสูตร จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อสรุปของการสนทนากลุ่ม แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรซึ่งพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จากนั้นได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านสระสี่เหลี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 35 คน พบว่า กรรมการสถานักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ โดยนักเรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะภายหลังการเรียนรู้ไม่ค่อยแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าแสดงว่าหลักสูตรเพื่อสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม ขั้นตอนที่ 4 หาประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองพลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตชนบท จำนวน 32 คนและกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนเสนาณรงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จำนวน 32 คน พบว่ากรรมการนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสองแห่งมีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ จากการวัดความพึงพอใจของกรรมการสถานักเรียนทั้งสองแห่งพบว่า นักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาเขตตัวเมืองและโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบท อีกทั้งหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้กับกรรมการสถานักเรียนให้ได้รับการเรียนรู้และมี

ประสบการณ์ต่อการร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สามารถนำไปใช้จริงและให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับโกวิท แก้วสุข (2552) ที่ได้ศึกษาการเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมมีพฤติกรรมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะและพฤติกรรมที่ดีและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขและสอดคล้องกับทวีศักดิ์ ชัยปัตถา (2552) ที่ได้พัฒนางานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมให้แก่ นักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนี้ได้สอดคล้องกับเฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์ (2551) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรโดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและการทดลองใช้หลักสูตร กิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษา นำหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ไปใช้กับสภานักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ควรใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ในการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อันนำไปสู่คุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ควรทำวิจัยโดยนำหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับสภานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทที่ไม่ใช่ กรรมการสภานักเรียน เพื่อพัฒนาความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ควรมีการติดตามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ กรรมการสภานักเรียนทั้งสองโรงเรียนว่ามีการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น มากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีความรู้และพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ยั่งยืนหรือไม่ เพียงใด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ .(2544). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.

โกวิท แก้วสุข. (2552). การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียน : ศึกษากรณีกิจกรรมสภานักเรียนของโรงเรียนน้ำเย็นวิทยา อำเภอ น้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวีศักดิ์ ชัยปัตถา. (2552). **การพัฒนางานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยโดยนักเรียน ด้านสามัคคีธรรม โรงเรียนบ้านฝั่งแดง อำเภอตงหลวง จังหวัดมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุจิรี ภูสาระ. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา .(2554). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 –2561)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Beauchamp, G. A. (1975). **Curriculum Theory (3rd Edition.)**. Wilmetter, IL : The Kagg Press.

Taba, H. (1962). **Curriculum Development Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace & World.

Tyler, R.W. (1989). **Basic Principle of Curriculum and Instruction**. Chicago : University of Chicago Prees.